

PERE ANTONI PONS

CONTRA EL MÓN

Empúries

narrativa

Pere Antoni Pons
Contra el món

Editorial Empúries
Barcelona

Primera edició: febrer del 2023

© Pere Antoni Pons Tortella, 2023

L'autor ha rebut un ajut a la creació
de la Institució de les Lletres Catalanes

Dels versos de la cançó «Extraterrestres»:

© Joan Miquel Oliver

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 — 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B.1.066-2023
ISBN: 978-84-18833-73-1

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè
sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest
ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

TAULA

PRIMERA PART.

L'evacuació

13

SEGONA PART.

La commoció

57

TERCERA PART.

La panoràmica

199

QUARTA PART.

La inauguració

223

CINQUENA PART.

La confusió

259

SISENA PART.

La destrucció

377

PRIMERA PART
L'EVACUACIÓ

Abans duia una vida que m'agradava i ara duc una vida que no entenc. El mateix et passa a tu, la diferència és que tu les vius igual i jo, en canvi, no he pogut o no puc, per molt que ho intenti. És un avantatge tenir, com tens tu, una ambició dirigida i uns objectius definits, que t'ordenen fins i tot enmig del desordre més catastròfic, com el que ara vivim tots, i que fan que mai res no et sembli un destorb insalvable o una pèrdua de temps.

Tot és útil, si saps què vols; tot és aprofitable, si saps on vas. M'ho vares dir tu mateix, no sé si te'n recordes, una de les primeres vegades que parlàrem, poc després que jo em reinstal·làs a Campanet, en aquesta casa antiga però remodelada a fons, amb dos pisos i una mansarda, amb cinc habitacions i dues llars de foc, massa espai i massa de tot per a un vidu com jo.

(Campanet i jo: és una història que no t'he contat mai amb gaire detall, però és que tampoc té importància. És llarga i embrollada i, no passis pena, ara tampoc m'hi esplaiaré. Basta dir, per si aquesta carta l'acaba llegint algú més que tu, que és el poble on vaig néixer fa molt temps, d'on me'n vaig anar fa molt temps i a on he tornat fa poc.)

Quan ens vàrem conèixer tu encara vivies amb na Paula i amb els fills i feies pintura abstracta. Jo, d'art, no en sé gaire cosa, t'ho he dit sempre, i el poc que en sé ho vaig aprendre

acompanyant la meva difunta dona a veure museus, però sobretot ho he après parlant amb tu, tot i que siguis tan poc donat a parlar del que fas. Ara em ve al cap això que dius tan sovint: que els artistes que parlen molt fan poca feina i els que fan poca feina solen fer-la malament, per tant res de xerrameca. Ara pens que des que ens hem conegut, des que som amics, vull dir, en realitat hem parlat menys d'art que de l'amor i de la mort. Hem parlat, més ben dit, de les dones que has estimat, i que potser encara estimes, i de la meva dona morta, amb qui ja no record com ens estimàvem, o si ens estimàvem o no.

Perdona'm els excursos sentimentals, però és que estic confós i espantat i la confusió i la por fan que m'estovi. Tenc l'USB aquí al costat i el mir i em tremolen les mans. I si ara em sent així, no vull ni pensar com em sentiré quan es faci públic el que conté. Encara que sí que ho sé, com em sentiré, què em pot passar, i per això escric aquesta carta. Però, de moment, deixa'm que t'escrigui de coses més felices.

Record la primera vegada que vaig veure na Paula i els teus fills, que devien tenir entre dos i cinc anys, aleshores. Com jugaven i cantaven. Els nins grans es perseguien entre els arbres fruiters del corral de ca vostra mentre na Paula, amb la petita damunt la falda, cantava una cançó i feia carusses a l'ombra d'un para-sol. Jo era a la meva terrassa i quan ella va mirar en la meva direcció vaig saludar-la. Sense amollar-li les mans a la nina, em va retornar la salutació. Amb un crit, li vaig fer saber que era el nou veïnat i ens vàrem dir els noms des de la distància. Em varen encantar, t'ho reconec, el seu cos atlètic, i la cara angulosa i la pell morena. I quan reia ho feia amb tota la cara. Em va semblar, i tu m'ho confirmares després, una dona segura d'ella mateixa, satisfeta amb el seu món.

No vàrem tenir gaire temps per conèixer-nos perquè feia poc més d'un any que érem veïnats quan ella se'n va anar. Què t'he de dir? Tu la deus tenir gravada amb foc, la data. Aquella catàstrofe privada per a tu va ser com un preludi exclusiu de la catàstrofe que ens afectaria a tots poc després.

De joves —perdona que em posi així, ja t'he demanat perdó una vegada i és possible que te n'hagi de tornar a demanar—, pensam que viure consisteix sobretot a cobejar, obtenir, acumular, posseir. Posam anys, però, i aprenem a la força que viure és perdre, malgastar. Potser sí que viure continua sent, segons com, una acumulació, però a partir d'un moment deixa de ser una acumulació de sumes i passa a ser-ne una de restes. Segur que hi estàs d'acord: una acumulació de pèrdues, buits, forats, absències... Res que no sàpiga tothom, res que els vells que vàrem conèixer de joves no ens explicassin perquè no ens agafàs desprevinguts. Hi ha pèrdues, però, per a les quals ningú està preparat. Perquè són inconcebibles.

No, inconcebibles no: són impossibles.

Em fa una mica de por pensar que, quan et vaig conèixer, vivies amb la dona i els fills i pintaves uns quadres plens de cercles, quadrats i taques de color i ara, en canvi, vius tot sol i pintes uns quadres tan realistes. Hi pensava ahir, quan et vaig veure preparant-te per entrar al taller, aquest edifici blanc i rectangular que, si no m'ho haguessis explicat, jo no m'hauria imaginat mai que antigament era el galliner del teu pare pagès. El que pretenc dir amb això és que tot ha canviat tant en tan poc temps que costa d'assumir que la realitat d'avui, la teva i la de tots, sigui real. O que la d'ahir no fos un somni remot o un deliri.

De vegades trob a faltar la meva dona —càncer de gola, crec que ho saps, no fumava i bevia poc, aviat farà quatre anys—, però diria que més sovint trob a faltar la meva feina. (Potser no ho sembla però ara ja estic entrant en matèria, vull dir que tot el que t'explic és per alguna raó.) Això: que no és que fer feina m'agradàs, que també. És gratitud, el que sent. Si no fos per la professió que he tengut, la meva vida hauria estat rutinària i avorrida, igual que la de tants mallorquins nascuts en una família modesta durant la postguerra i que mai conegueren el món que hi havia fora del seu redol. Fer feina dins el sector hotelier

va servir-me el món en safata, això ja m'ho has sentit a dir moltes vegades. I sé que és l'enyor per la feina, la nostàlgia per qui era quan feia feina, el que m'ha fet cometre els errors que m'han duit fins aquí, el que ara fa que me la jugui com mai me l'he jugada abans, i el que m'empeny a escriure't aquesta carta.

Quan les primeres grans remeses de turistes arribaren a Mallorca, jo estava intern al seminari franciscà de la Porciúncula, una mena de camp de concentració religiós, horrible. Els de la teva generació ja no heu sabut què era allò, i no sabeu la sort que heu tengut. Jo només era un nin, però tot d'una vaig tenir clar que el món dels estrangers elegants i despreocupats i de les estrangeres rosses i perfumades era el que volia viure, el que un dia podria viure si no badava. No vaig badar. He viatjat per tot el món, he tractat homes que ho tenien tot i he estat amb dones que no he oblidat. Sempre m'he sabut adaptar als canvis i he detestat la monotonia. La certesa que demà serà igual que avui no em tranquil·litza, més aviat m'inquieta, m'irrita i m'espanta. Fins i tot diria que la previsibilitat és el que més detest de la vellesa, que no deixa de ser una forma degenerativa de monotonia biològica. Això, record que un dia ho vaig dir davant teu i et va agradar. És en part per aquest disgust meu davant del que és previsible que els canvis soferts per la teva vida, no t'ho prenguis malament, m'encuriosiren quan vaig assabentar-me'n i em fascinaren quan me'n vares contar els detalls. No els vaig viure com un entreteniment, eh, tampoc no és això. Més aviat ho vaig viure com la constatació que el món no es cansa de deparar sorpreses. És clar que aleshores no m'imaginava l'allau de sorpreses que ens havien de caure a damunt i que provocarien un daltabaix en la vida de tothom, també en la meua.

És, supòs, per aquesta actitud meua que quan digueren que calia desallotjar tota la gent de la Serra de Tramuntana vaig sentir una excitació com feia temps que no sentia. És clar que aleshores ningú podia imaginar-se que el que estava a punt de succeir seria tan colossal i que tot el que coneixíem quedaria

trinxat. Va passar-nos el que passa als habitants d'un país on esclata una guerra civil, que pensen que durarà menys i serà menys cruenta del que a la fi és i del que acaba durant.

Costa trobar l'equilibri entre la vitalitat expeditiva i l'arrogància tirànica. Jo mateix he intentat trobar-lo al llarg de la vida i he tendit a descompensar-me. Són molts els que han fet feina amb mi que em consideren un professional competent, però massa superb i individualista. Deuen tenir part de raó, segur, però jo també en tenia quan els tractava amb displicència per la ineficàcia amb què complien les ordres que els donava o pel temps que tardaven a entendre les meves explicacions.

I el cert és que en situacions difícils em surt a compte ser com som. M'hi surt a mi i als que estan amb mi. Tu, per exemple, ara permet-me que em posi una mica vanitós, vares ser afortunat de tenir-me de veïnat, fa un any, quan va haver-hi l'evacuació. Ets tres dècades més jove, però vaig ser jo qui et va obligar a espavilar-te, qui et va fer entendre que no podies quedar a casa —fos el que fos el que estava passant, ja es veia que era seriós: els anuncis oficials repetits, les sirenes de policia i de bombers i les visites porta per porta dels funcionaris municipals no en deixaven cap dubte— i vaig ser jo qui et va fer adonar que havies de preparar bé la maleta perquè ves a saber el temps que passaria abans que poguéssim tornar a casa.

En tenc un record molt viu, d'aquells primers moments d'emergència. El que va venir després, en canvi, se'm mescla, se'm confon. A tu et deu passar a l'inrevés. Estaves tan fet pols, pensaves tan obsessivament en na Paula i els nins, bé, sobretot en na Paula, que no deus recordar gaire res. Curiosament, no n'hem parlat mai, d'aquell dia, d'aquells primers dies. Pren-te el que ara segueix com la meva versió dels fets, que podrem posar en comú i contrastar amb la teva si mai m'has de venir a veure a la presó, si és que no em passen coses pitjors que acabar tancat.

Ah, perdona la broma dolenta, que en realitat tampoc no és cap broma: ho he mirat i pel que estic a punt de fer, pel que he fet, em poden imposar des de multes que em deixarien en la ruïna fins a penes duríssimes de presó, i això anant bé, no seria el primer a qui li fan la pell per haver ficat els nassos on no li manaven. El que segueix ho escric per si, com ja t'he dit abans, no ets només tu que acaba llegint la carta. I ja que l'escric per explicar-me, m'explicaré del tot i a fons.

Tardarem ben bé una hora a sortir del poble. Partirem només amb un cotxe perquè vàrem pensar que seria més pràctic, i agafarem el meu perquè estava aparcad més a prop. Al carrer, el desgavell era total. Tothom havia sortit de casa i era dins el cotxe o carregava i arrossegava embalums.

Mentre avançàvem pels carrers atapeïts de gent i de trànsit, vaig veure coses que vaig haver de mirar dues vegades per creure-me-les. Vaig veure una dona gran i pansida que, per defensar el seu lloc en un dels autobusos llogats pel govern, pegava un cop de gaiato al cap d'un homenàs i el deixava estès en terra, enmig d'un bassal de sang; vaig veure una embarassada que abraçava un dòberman (l'evacuació dels animals domèstics havia estat prohibida) mentre aquest lladrava embogit i li llepava la cara; vaig veure un 4x4 nou de trinca envestint un tractor acalat que obstruïa una de les sortides del poble; vaig veure un adolescent amb grenyes forcejant amb el seu pare per recuperar la guitarra elèctrica que li havia arrabassat i per impedir que la fes miques contra la paret (el pare feia una terrible impressió de severitat per més que mantengués un posat circumspecte i rígid)...

També vaig veure, a l'aire, molt amunt, el que semblaven una roca de grans dimensions i un pi, sencer i llarguíssim, que flotaven com globus i desapareixien enllà dels niguls, però això no m'ho vaig creure i ho vaig atribuir a la boirina que, com un narcòtic suau, s'havia apoderat del meu cervell per mitigar l'excés de nervis i d'emocions.

En un primer moment, el que més em va sorprendre d'aquelles escenes va ser que es produïssin. Denotaven manca de planificació. Com podia ser que la gent no estàs preparada, si l'anunci que caldria evacuar la Serra de Tramuntana s'havia donat per tots els canals amb antelació? Sí, no era fàcil una operació tan complexa en tan poc temps, i sí, tot eren rumors i ningú sabia per quina raó havíem de fugir de casa, i qui més qui menys estava nerviós i espantat, però havíem tengut temps per organitzar-nos i partir de la manera més endreçada i segura possible. L'únic sentit de l'ordre que coneixem a Mallorca sembla que és el que ens imposen els doblers, el garrot o la festa. La supervivència intel·ligent mai no ha estat el nostre fort. Basta mirar la història per comprovar-ho. La història o tot el que està passant. En Miquel em donaria la raó. Sí, ja te'n pots riure.

Quan vàrem passar per la plaça, hi havia un grup de guàrdies civils davant la porta de l'església. Una vintena d'homes i dones s'havien encadenat a les reixes del portal del temple. Cridaven consignes, duïen pancartes i exigien explicacions. Un guàrdia civil discutia justament amb en Miquel, que exercia de portaveu del grup. Jo aleshores el coneixia només d'haver-hi coincidit a ca teva.

Feia només dos dies de la darrera vegada que ens havíem vist. En Miquel va entrar sense tocar el timbre i es va ficar fins a la cuina sense ni saludar, només per això ja es veia que éreu amics de l'ànima. Ens va cridar com pot ser que no estigueu mirant la tele com si fóssim idiotes i se'ns hagués d'explicar tot. Quan va dir en passa una de grossa jo crec que ni el vaig entendre. Tan prim i nerviüt, es movia tan afuat com sempre, però si les altres vegades que l'havia vist els seus gestos m'havien fet una impressió de velocitat controlada, ara li podia ensumar la confusió darrere el front.

Va dir que ningú havia explicat què passava, però que el govern de Madrid havia decretat feia dues hores l'ordre d'evacuació de tots els pobles de la Serra, els que hi estaven a tocar inclo-

sos. Campanet també ha d'haver quedat buit abans d'una setmana, va dir, i jo li vaig demanar com pretenien que tothom deixàs ca seva en una setmana; entre els pobles, els llogarets i les casetes de foravila parlam de milers de persones. Li vaig demanar quin motiu donaven i ell va dir que no en donaven cap, de moment. Jo estava tan perplex que vaig insistir-li i vaig dir bé que n'hauran de donar, si no la gent no es mourà... Va ser en aquell moment, quan ni havíem començat a relacionar-nos, que la nostra relació va descarrilar. No sé si te'n recordes, però ell em va tallar i va dir que la gent no necessita motius per complir ordres. Els mallorquins, va dir, i ho va dir tot exaltat, fa segles que feim el que ens manen sense posar-ho en dubte ni pensar si ens convé.

Segur que no has conegut mai ningú que estimi tant Mallorca i a la vegada l'odii tant com en Miquel, vares dir tu aleshores, i ell i jo férem com si res.

Exactament, vaig tornar a intervenir, què han dit? Que la situació és seriosa i que el govern estatal s'ha coordinat amb les autoritats autonòmiques i municipals per dur a terme l'evacuació de la manera més ràpida possible. Han mobilitzat tot cristo, policies, bombers, sanitaris, fins i tot el puta exèrcit. I ningú ha demanat per què? Els han dit que durant el darrer mes s'han detectat fenòmens preocupants a la zona i que encara no se'n pot dir res perquè s'estan estudiant. Estan pendents de rebre les conclusions definitives d'informes que han demanat a geòlegs, climatòlegs i naturalistes. Per ara, els experts només recomanen prendre precaucions dràstiques. Això és com no dir res, vares dir tu. Com no dir res, vaig dir jo, però amb paraules alarmistes, que és pitjor. També és com no dir res, en Miquel ja anava embalat, dir que el turisme és positiu i genera beneficis per a tots els mallorquins, i la Mallorca moderna s'ha edificat sobre aquest no dir res. O sigui que.

Crec que va ser aleshores que tu em vares explicar que el pare d'en Miquel havia estat un dels fundadors del GOB i en

Miquel, un dels fundadors del GADIM. Això darrer sí que ho sabia. Ho dic perquè no t'estranyis si parla en eslògans, ho duu a la sang, vares tornar a fer broma tu.

Veies la tensió que s'anava fent gran entre nosaltres i volies posar-hi un dic, però la jugada et va sortir malament quan vares dir un dia demanarem a en Miquel que ens expliqui les seves batalletes. A la gent no solen interessar-li les batalletes de l'enemic, va dir ell. De veres que jo no m'hauria picat, però tu preferires no arriscar-te i vares dir va, que hi hagi pau. Conciliador, jo vaig preguntar-li a en Miquel què creia ell que passava.

No crec res, encara. Fa setmanes que al GADIM ens arriben informacions diguem que estranyes. Supòs que són les mateixes de què parla el govern. Estranyes com? Marges intactes i sòlids que l'endemà estaven esbaldregats; arbres caiguts tot i no haver estat fulminats per cap llamp i tenir el tronc robust i les arrels sanes; camps de conreus fets malbé perquè la terra ha estat remoguda no se sap com ni per què; animals amb un comportament erràtic, gairebé patològic... Erràtic? Patològic? Com ho vulguis dir: vaques hiperproductives que deixen de donar llet, gallines que ja no ponen ous, cans mansois que envesteixen els amos, ocells que volen d'una manera impròpia o que sense més ni més s'estavellen contra la paret. Sabem d'una parella de cavalls que es va posar a córrer i no es varen aturar fins que els va esclatar el cor.

Però això són coses que passen, vares dir tu, o mai s'havia vist res d'igual? No sé si s'havia vist mai res d'igual. De coses rares, sempre n'han passat. El que no s'havia vist mai abans és el mal que infligim a Mallorca. La contaminació amb què la feim malbé. La pressió humana a què la sotmetem. Els traumes naturals que ja arrossega i que nosaltres no feim res per corregir, o pitjor, que li agreujam dia a dia.

Els sermons em disgusten, i en Miquel demanava a crits que li cedissin una trona perquè en duia un de molt ben preparat.

Però res del que dius no explica per què volen evacuar-nos, o sí? Això no, va haver de concedir ell, a contracor. Posa la tele. En deuen parlar a tots els canals.

Després de cercar-lo per la cuina, pel menjador i per un parell de mobles de la sala d'estar, vares ficar el braç per entremig d'una de les esclotxes del sofà i vares rescatar-ne el comandament a distància.

No has dit que havien donat una setmana? Això han dit abans. No pot ser. Sí que pot ser. Però no, clar que no pot ser... És impossible evacuar tots els residents de la Serra en quaranta-vuit hores. Deu ser impossible, però és el que acaben de dir. Tot plegat, molt poc seriós. Per la cara que foten, no només no fan broma sinó que estan bastant cagats.

A la pantalla, d'això segur que te'n recordes perquè va sortir pertot i a més es va repetir durant dies, hi havia el president del govern espanyol, acompanyat dels ministres d'Interior, de Sanitat i d'Afers Socials, i de tres alts comandaments de la Policia Nacional, la Guàrdia Civil i l'exèrcit. Només va parlar el president, i només deu minuts. Tres hores després d'haver anunciat la notícia bomba que calia evacuar tots els residents de la zona de la Serra abans d'una setmana, anunciava un canvi de plans: l'evacuació s'havia de fer en quaranta-vuit hores.

Mentre miràvem la roda de premsa, tu vares dir una cosa que em va fer venir un calfred.

Ja hi tornam a ser, eh. Sí, sembla que hem tornat al març del 2020, vaig dir jo. Però ara sembla que ens incumbeix només a nosaltres.

En Miquel, pàl·lid, s'havia assegut al sofà. Tenia els punys estrets i la mirada fixa en la pantalla. Tot i ser la mateixa, aquella cara mortalment esblanqueïda no s'assemblava gens a la cara encesa de ràbia que, mentre tu i jo sortíem en cotxe del poble, estava discutint a crits amb la Guàrdia Civil davant la porta de l'església.

Quan el desencadenin, se l'enduran a comissaria i li impu-

taran un delict de desobediència, o d'agressió a l'autoritat, et vaig dir. Un mal negoci, t'ho miris com t'ho miris.

Tu ni t'havies adonat de res. Culejaves el mòbil, havies provat de trucar a na Paula, que no t'havia contestat, i ara estaves pendent de si tornava la trucada. Era el dematí i el sol brillava, però feia una llum impròpia, com de pols en suspensió, o de dia interferit per la nit.

Creus que és normal, vares demanar-me, que ni m'hagi enviat un missatge per saber com estic? És normal no voler saber gaire de l'altre quan fa poc que te n'has separat, et vaig dir jo.

Vaig ser tòpic i poc delicat, però estaves tan concentrat en el mòbil que ni et vares ofendre, o potser és que ni em vares sentir. Deixaves enrere la casa que havies heretat dels pares, la casa on havies vist néixer i créixer els fills, però el que et sabia greu era que l'exdona no es preocupàs per tu. No hi vaig caure fins al cap d'una estona. Si no et preocupava perdre la casa era perquè, des que na Paula se n'havia anat, senties que ja l'havies perduda, o que ja no era teva de la manera hospitalària com ho era abans.

Ara toca parlar de na María, i això és segur que no saps com va anar, i és vera que potser no t'interessa, però no puc no explicar-ho. També, ja ho deus intuir, aquesta carta és una manera d'ordenar-me la confusió i la por que t'he dit que sentia. I de recapitular. I de justificar-me, va. No ho volia dir, però ho dic: també de justificar-me.

No plorava, no alçava la veu i no perdia el comport. Només demanava, a tothom qui semblava tenir un paper organitzatiu en l'evacuació, com ho podia fer per trobar la seva filla, si havien servit de res les informacions que havia donat a la policia. Ningú li feia cas. Uns se la treien de damunt amb impaciència i altres amb amabilitat, però ella hi tornava, una vegada i una altra, amb la inèrcia compungida amb què l'angoixa ens mou quan fa temps que és dins nostre.

Posava el mòbil davant els ulls de tothom a qui abordava i els demanava que mirassin atentament la foto de la pantalla. A tu no te'l va mostrar, però davant meu sí que el va posar i sí que m'ho va demanar. Morena. Alta, insolent, espigada. Ulls rodons, foscos. La pell bronzejada, una piga al pòmul dret. La filla. Desapareguda. Una preciositat, no te'n pots fer una idea.

No havia tengut temps de dir-li que em sabia greu però no podia ajudar-la quan ella ja m'havia deixat de banda. Li vaig voler anar darrere per oferir-me per al que fos, però primer havíem d'aclarir quina habitació ens donaven. Per sorteig ens havia tocat allotjar-nos a l'hotel Reina Sofia Colonial, a la Colònia de Sant Jordi, ben bé a l'altra punta de l'illa. Jo hi havia anat per feina sovint durant temporades, però res comparat amb tu, no tenia ni idea que hi tenies tant de vincle. És lògic que et disgustàs, el sorteig, si hi havies passat tants estius, primer només amb na Paula i després ja amb els nins, i si aquella era la primera vegada que tornaves a la Colònia després de la separació.

Hi havíem arribat després d'hores de cotxe, després de l'accidentada sortida del poble i d'avançar a pas de tortuga per una carretera saturada per una caravana de vehicles que potser anaven en una direcció diferent de la nostra però hi anaven pel mateix motiu, que tots desconexíem. Jo conduïa i de tant en tant mirava pel retrovisor, una aura crepuscular i tremolosa embolicava la silueta de la Serra.

Com a mínim havien tengut la bona pensada de distribuir la gent per pobles. Tots els habitants de Campanet seríem allotjats en establiments de la mateixa zona. Així no sumaríem, a l'inconvenient de deixar ca nostra, la preocupació de separar-nos de la família, dels amics i dels veïnats. (Però jo no tenia família, només tenia un amic, tu, i amb els veïnats no m'hi feia gaire.)

Com que coneixia el director de l'hotel que ens havien assignat, vaig fer que ens posassin a la mateixa habitació. No t'ho vaig consultar, però vaig donar per fet que no et sabia greu. Tots dos estàvem tot sols, no és vera?

Va ser mentre feiem coa per entrar a l'ascensor que vaig pensar que cercaria la dona d'abans. Ara sí que podria mirar d'ajudar-la, ja veuríem com. Que per què em va sobrevenir aquell impuls de generositat? És una de les coses que vull explicar, no sé si en sabré, el que sí que sé és que no era ben bé generositat. Ho tenc clar des de sempre, que la meva generositat sempre és, poc o molt, egoista. Això és així i no em fa res reconèixer-ho. De vegades pens que moltes coses que he fet a la vida les he fet simplement perquè podia fer-les, i si podia fer-les per què no les havia de fer? Potser amb na María va anar una mica així, al principi.

No sé com ho recordes tu, però vàrem viure escenes d'absolut caos. L'hotel, una baluerna envellida que havia hagut de reobrir de cop per ordre governamental i que no estava preparada per rebre aquella allau d'hostes reticents i desubicats, era tan ple que, per esponjar el vestíbul i no col·lapsar els taulells de recepció, s'havien hagut d'habilitar el menjador i la zona de la piscina com a llocs d'espera. La gent estava inquieta i espantada, igual que nosaltres, alguns parlaven en veu baixa, molts miraven el mòbil intentant aclarir què estava passant.

De primeres, no la vaig veure enlloc, i vaig deduir que devia haver desistit. Quan la vaig localitzar, a un parell de metres d'on érem nosaltres, recolzada contra una columna, feia cara d'exhausta. Feia mitja hora que l'havia vista per primera vegada, però per la cara que feia diries que havia passat tota una jornada laboral. No té els cinquanta, però em va semblar de seixanta mal carregats. Anava vestida amb uns texans negres cenyits i gastats a les genolleres, amb un jersei vermell amb el coll tan donat que li marcava l'escot i amb esportives blanques. Feia ulleres, tenia els llavis ressecs i la boca crispada. Estava inquieta i espantada, com nosaltres, com tothom, però també estava trista.

Llavors va recolzar l'esquena contra la columna, va afluir les cames i es va deixar anar fins a quedar acotada, amb el cul a

tocar del terra. Jo vaig fer una passa a un costat per esquivar una família que m'obstaculitzava la visió. Estava segur que durant els segons que l'havia perduda de vista ella s'hauria posat les mans davant la cara i hauria arrencat a plorar, però quan la vaig reveure tenia les mans als genolls i els ulls fixos en el buit. La cara se li havia desvetllat.

De cop, va posar-se dreta i va avançar fins a col·locar-se davant la porta de l'ascensor. Això va provocar les protestes i les mirades reprovadores de molts que s'esperaven, també les teves, no passa res, cap retret, és normal. I llavors va ser quan ella es va treure les sabates, i el jersei i la camisa i els texans, i, finalment, també els sostens i les bragues. Cada peça que es treia feia que més gent la miràs, més dur fos el silenci dels que la miràvem i més resolutius els moviments amb què es desvestia. Tenia un cos castigat —varius, un bonyet al genoll, una cicatriu al braç, estries a la panxa flonja, els pits caiguts—, però era un cos fort i estranyament incitant. Em vaig fixar en els bessons, musculosos. Després d'assegurar-se que tothom la mirava, va alçar el mòbil amb la foto de la filla a la pantalla i va dir en castellà:

Ja sé que tothom està preocupat i té els seus maldecaps. Només deman per favor que mirau aquesta foto. És de la meva filla, té desset anys, fa tres dies que no en sé res i necessit que algú em digui amb qui he de parlar per explicar-li la situació. No deman que m'ajudeu, només que m'ajudeu a trobar qui pugui ajudar-me.

Vagi a cercar un policia i deixi'ns entrar a l'ascensor, senyora!, li va cridar un desconsiderat. Tots tenim problemes. Sigui comprensiva, faci el favor!

El comentari va donar el tret de sortida a la represa de murmuris. Com que va anar seguit per l'obertura de les portes de l'ascensor, si jo no m'hagués avançat per arreplegar-li la roba i enretirar-la cap a la columna, li hauríeu escampat la roba a puntades de peu, i potser l'hauríeu feta anar per terra i tot. Agafar fort del braç una desconeguda despullada no era ideal, però era allò o deixar-la desemparada.

Què fas?, em vares cridar des de l'ascensor, quan les portes ja es tancaven, i jo et vaig contestar, cridant, que pujassis tu, i el crit va com deixondir-la a ella, que es va espolsar la meva mà amb un gest poc amable. Perdoni, només vull ajudar-la. Tengui, la roba. La tpararé mentre es vesteix. Jo només volia sonar educat. El poc que els queda per veure, tant m'és si ho veuen o no, va dir-me ella. Descarrega la frustració contra mi perquè li és més fàcil que descarregar-la contra centenars de desconeguts que la ignoren, vaig pensar. Conec el director de l'hotel, vaig provar de calmar-la, ell contactarà amb la policia i vostè els ho podrà explicar tot. No em faran cas, fa dies que no me'n fan, i amb tot el que passa ara serà pitjor. Jo l'acompanyaré i n'hi faran, una menor que du dies desapareguda és un assumpte massa seriós perquè no n'hi facin, sigui el que sigui el que està passant.

Tot això ho vaig dir per evitar suspicàcies, no volia que pensàs que m'oferia a ajudar-la a canvi de ves a saber quins beneficis, encara que ja m'imagín el que ara t'estàs demanant, el que et deu haver passat pel cap més d'una vegada des que vas saber que havia ajudat na Maria: si hagués estat un home, l'hauria ajudat? I si en lloc de ser una dona de cinquanta hagués estat una vella de setanta, què?

Que per què ho vaig fer? Ni per generositat ni per llàstima ni per solidaritat, ja t'ho he mig dit i ara t'ho dic a les clares. En part ho vaig fer perquè podia fer-ho i en part per deixar de pensar en la situació en què ens trobàvem. No saber què passa em fa sentir desvalgut, i ho detest. També és vera que sempre m'ha agradat parlar, amb amics o coneguts, amb persones a qui acab de conèixer, amb passavolants. Parlar em permet limitar el caos del món dins el perímetre concret i vigilat d'una conversa, i em dona seguretat. Parlar també ha estat sovint una manera d'obtenir el que volia. És una droga, l'eloqüència: com més ho ets més vols demostrar-ho, i més ho necessites.

Si t'explic tot això amb detall —ara comença la part de la

justificació, si és que no ha començat fa estona— és perquè no és descartable que ajudàs na María per tenir una excusa per parlar, per guiar, influir, aconsellar, per posar a prova la meua eloqüència, una eloqüència que des que m'havia jubilat i des que se m'havia mort la dona jo notava que se m'anava esmus-sant. Ho dissimulava tan bé com podia, però has de pensar que jo aleshores sentia d'una manera viva i insidiosa que em feia vell i que anava perdent facultats. Tenia la impressió que, quan parlava, aconseguia uns efectes cada vegada més minsos, sobre-tot comparats amb els que aconseguia en els meus anys bons. Els meus interlocutors no reien tant com solien, em miraven més distrets i si m'allargava em fugien amb qualsevol excusa o m'escoltaven displicents. Tampoc no sé si era ben bé així, però era com jo ho sentia i la impotència i la frustració em corcaven. Potser el que vivíem m'ajudaria a tornar a ser qui havia estat, per què no? Al cap i a la fi, érem en un hotel, i bé que els hotels havien estat l'escenari de les meves actuacions més aplaudides.

Potser et demanaràs a què venen aquestes línies negres. Feia comptes d'escriure't una carta breu i directa i tenir-la enllestida en mitja hora, màxim, però ja fa hores que m'hi he posat i en-cara som lluny d'acabar-la i ja he hagut d'interrompre-la diver-ses vegades. Cada línia marca una interrupció, és absurd, però crec que aquestes línies també són una manera d'ordenar-me. Ja ho veurem.

T'estava parlant de com vaig ajudar na María. El despatx era petit i jo tenia la sensació que s'empetitia a mesura que parlà-vem. No hi ajudava com ens havíem distribuït. El director de l'hotel, en Jaume Miquel, seia informalment sobre un dels late-rals de la taula, na María i jo sèiem en dues cadires de fusta que el director havia fet dur d'un magatzem i els dos metres i més de cent quilos del capità de la Guàrdia Civil que havíem per-suadit perquè escoltàs na María feien embalum al costat de la

porta. Dret i seriós, estava situat de tal manera que no sabies si acabava d'entrar o a punt de sortir. El director i el capità confiaven que la conversa no s'allargaria, però ja feia vint minuts que hi érem i na María els parlava de na Sandra.

El guàrdia civil era mallorquí, crec que va dir que de per devers Lluçmajor, però tots xerràvem en castellà per na María. No podies deixar d'escoltar-la. Parlava amb una aflicció tan impetuosa que ni la podíem interrompre. Al cap d'una estona, el capità per fi va poder parlar. Li va dir que només li podia recomanar calma. Que s'instal·làs a l'habitació, descansàs i l'endemà a primera hora anàs a la comissaria a posar la denúncia. Farem el que podrem per trobar-la.

Quan no deia res, ella mossegava el mòbil amb les seves dents esgrogueïdes i desordenades. L'aguantava amb els dits destenyits i pelats. Duia les ungles pintades de porpra. I si encara és a Búger i està en perill? Si és a Búger, haurà estat evacuada, igual que vostè i que tothom. I si és en un altre lloc i la retenen?

Em va semblar una hipòtesi alarmista, poc coherent amb el que la mateixa María acabava de descriure, la relació entre una mare soltera i una filla adolescent que s'estimen i es fan companyia amb la mateixa intensitat que es burxen, s'ofenen i es fan boicot. Si normalment aquestes relacions maternofilials complicades solen derivar en crits i cops de porta i algun insult, el que havia passat tres nits enrere, quan na María ja dormia, era que na Sandra havia fet un poc de maleta i havia fugit sense dir on anava ni amb qui.

Però a veure, senyora, va demanar el guàrdia civil, vostè té sospites d'on pot ser, amb qui? Hi ha una professora, una tal Juana, amb qui es veu que són amigues. No me n'acab de fiar, però no crec que sigui tan estúpida com per ajudar na Sandra a escapar-se de casa, va dir na María sense empenta, com qui prepara el terreny. I després hi ha un amic, un noviet, menys de fiar encara, va afegir. Viu entre Búger i Sa Pobla, perquè té família pertot. Eh que els de Sa Pobla no se n'han hagut d'anar?

Fins aquell moment, s'havia mostrat més enrabiada que plorosa, però quan va haver acabat de parlar va amagar la cara dins un kleenex. Jo vaig fer el gest de posar-li la mà damunt l'espatlla, però ella me la va esquivar.

Abans ha dit que li va telefonar i el mòbil no donava senyal. Al principi sí que en donava, però des de fa un dia i mig, res de res.

Era la tercera vegada que el guàrdia civil reformulava amb inexactitud una cosa que na María li havia explicat, i això a ella la irritava. Era obvi que l'home tenia el cap en una altra banda i no l'escoltava amb tota l'atenció.

Té raó, això volia dir.

Quan al capità li va sonar el mòbil i va contestar, na María va esbufegar amb un dels esbufecs bronquials de fumadora que fa ella i el va fitorar amb la mirada. Ell ni se'n va adonar.

Perdonin, però he de partir tot d'una, va dir quan va penjar. Em reclamen. I el director també té feina, segur. Senyora, faci el que li he dit. Demà, a comissaria. Però no vagi a Inca ni a Sa Pobla, sinó a Manacor. Entesos? A Manacor.

Si te'n recordes, no hi havia ordre d'evacuació ni d'Inca ni de Sa Pobla. Fos el que fos que passava a la Serra, podia tenir efectes sobre un radi superior al delimitat oficialment. Vaig pensar que, en pujar a l'habitació, tot d'una t'ho diria, però també vaig pensar que et seria igual.

El que ve ara semblarà secundari, però en realitat en Jaume Miquel Jiménez Sastre, el director de l'hotel de la Colònia, és qui, sense pretendre-ho ni saber-ho, m'ha ficat en el merder en què estic ara, i per això crec que és important —de nou, m'estic explicant i justificant— consignar què ens diguérem aquell dia.

Quan el guàrdia civil se n'hagué anat, vaig preguntar-li a en Jaume Miquel si tenia idea del que passava. Na María, per cert, ens va escoltar tota l'estona com si no li importàs el que dèiem, i a mi em mirava amb una fredor desagradable i estranya.